

ACADEMIA ROMÂNĂ

**BULETINUL
INSTITUTULUI DE FILOLOGIE ROMÂNĂ
„A. PHILIPPIDE”**

Anul VII, nr. 4

IAȘI

octombrie–decembrie 2006

CUPRINDE:

- Activitatea departamentelor
- Lucrări publicate
- Comunicări științifice
- Semnale critice
- Asociația Culturală „A. Philippide”
- *Varia*

PROIECTE DE CERCETARE

În trimestrul al patrulea al anului 2006:

➤ În **Departamentul de lexicologie – lexicografie** s-au finalizat pentru Comisia de Etimologii 120 p. (standard) din *DLR, Litera L*, Partea 1 (**l – lherzolit**) și cca 140 p. (standard) *DLR Litera E*, Partea 1 (**e – epuvantabil**) și Partea a 2-a (**eradica – ezoterism**). Cercet. șt. gr. I Cristina Florescu și cercet. șt. gr. III Elena Dănilă au participat la ședința de lucru la nivel național privind viitorul proiect prioritar din planul Academiei Române: *Dicționarul limbii române unificat (și informatizat)*, ședință care s-a desfășurat pe 5 decembrie 2006, la inițiativa redactorilor responsabili ai *Dicționarului limbii române*, acad. Marius Sala și acad. Gh. Mihăilă, la Institutul de Lingvistică Iorgu Iordan – Al. Rosetti din București. Au participat cercetători din cele trei colective de lexicografie din țară (București, Cluj și Iași).

➤ La **Departamentul de dialectologie** au fost continuate lucrările la tema **Noul Atlas lingvistic român, pe regiuni. Moldova și Bucovina**. Pentru volumul III au fost revizuite 20 de hărți și 26 de texte de tip material necartografiat; pentru aceste porțiuni s-a redactat și revizuit indicele de cuvinte și forme. Pentru volumul în lucru *Texte dialectale*,

din seria complementară a *Atasului*, s-a lucrat la pregătirea pentru tipar a materialului dintr-o localitate din rețeaua de anchetă (15 p.). La tema *Bază de date pentru culegerea asistată de calculator. NALR. Moldova și Bucovina*, în colaborare cu Institutul de Informatică Teoretică de la Filiala Iași a Academiei Române, s-a lucrat, în continuare, la stocarea informațiilor la zi, la completarea bazei cu programele privitoare la editarea textelor dialectale și s-au rezolvat probleme tehnice de racordare a bazelor de date în care au fost redactate diferite secțiuni din *Atlas*, sarcinile de plan fiind realizate.

➤ **Departamentul de toponimie** a finalizat volumul *Toponimia din bazinul mijlociu al Trotușului* (autor Vlad Cojocaru), care va fi pregătit pentru tipar în semestrul I al anului în 2007. Continuă redactările la volumele cuprinzând toponimia bazinelor hidrografice Bârlad, Neamț și Moldova.

➤ **Departamentul de istorie literară** definitivează materialul pentru ultimele două volume din *Dicționarul general al literaturii române (DGLR)*, VI și VII, proiect fundamental al Academiei Române. S-a făcut revizia pentru tipar la articolele monografice de la litera **Z** (122 de pagini); s-au redactat, de asemenea, un număr de 15 articole noi, între care *Alexandru Teodorescu, Marin Theodorian Carada, Sandu Teleajen, Lucian Teodorovici, Alexandru Tzigara-Samurcaș, Sandu Tzigara-Samurcaș, Ion Țăranu, Grigore Țugui* ș.a.; s-a actualizat informația la unele articole redactate în anii anteriori: revista „Transilvania”, *Dimitrie Țichindeal* ș.a. *Baza de date și Arhiva DGLR* au fost completate în continuare. Pentru *Arhivă*, în urma difuzării unui nou chestionar, s-au primit răspunsuri și diverse cărți de la un număr de 15 scriitori; acest material este în curs de arhivare. Colegii din redacția „Anuarului de lingvistică și istorie literară” au colaborat la alcătuirea numărului pe 2006. Lucrările la grantul *Evidența informatizată a vieții literare românești (1900–2006)* s-au desfășurat conform planificării, iar relațiile de colaborare pentru *DGLR* cu departamentul similar de la Institutul „G. Călinescu” din București s-au desfășurat în condiții optime.

➤ Cercetătorii **Departamentului de etnografie și folclor** au continuat să lucreze la proiectele aflate în derulare, privitoare la cele trei secțiuni ale *Obiceiurilor ciclului familial: nașterea, nunta și înmormântarea*.

În perioada octombrie-decembrie s-au definitivat corpusurile de texte și s-a început culegerea computerizată a documentelor respective. Au continuat, de asemenea, operațiunile de ordonare și sistematizare a documentelor din Colecțiile *Arhivei de Folclor a Moldovei și Bucovinei*. S-a lucrat la un contract de colaborare cu Academia de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, în cadrul unui grant CNCSIS.

*

GRANTURI

Evidența informatizată a vieții literare românești dintre 1900–2006.

Autori

Proiectul (nr. 01/2005–2006), obținut la competiția de granturi a Academiei Române de către un colectiv de cercetători de la Departamentul de istorie literară, se concretizează printr-un site (<http://www.iit.tuiasi.ro/philippide/dictionare/>) care își propune să completeze, pe suport informatic, *Baza de Date a Dicționarului General al Literaturii Române*, proiect fundamental al Academiei Române. Prin materialul sintetizat la finalizarea proiectului se aduce o contribuție majoră la elaborarea unei *Addenda* la *DGLR*, la elaborarea ediției finale și adăugite a acestui Dicționar și se constituie o variantă pe suport informatic a *Bazei de Date*. Se are în vedere extinderea, într-o etapă ulterioară, a câmpului informațional al segmentului referitor la receptarea critică a scriitorilor.

Echipa care a lucrat la acest grant este alcătuită din: responsabil de grant: cercet. șt. gr. I dr. Ofelia Ichim; consilieri științifici: prof. univ. dr. Dan Mănuacă și prof. univ. dr. Florin Faifer; membri: cercet. Tamara Adoamnei, cercet. drd. Șerban Axinte, cercet. Nicoleta Borcea, asist. cercet. drd. Marius-Radu Clim, cercet. drd. Amalia Voicu; colaborator extern: asist. cercet. Ramona Luca de la Institutul de Informatică Teoretică al Academiei Române, Filiala Iași.

*

Resurse lingvistice în format electronic: Monumenta linguae Dacoromanorum. Biblia 1688. Regum I, Regum II – ediție critică și corpus adnotat

Proiectul (cod 1454/ 2006–2007), obținut în competiția CNCSIS pe 2006 de Departamentul de lexicologie–lexicografie, se integrează în strategia de informatizare a cercetării lingvistice românești inițiată de Institutul de Filologie Română „A. Philippide” al Academiei Române în colaborare cu Facultatea de Informatică a Universității „Alexandru Ioan Cuza” și cu

Institutul de Informatică Teoretică al Academiei Române din Iași. Una dintre realizările Departamentului este construirea unui program de achiziție și prelucrare a DLR în format electronic, în cadrul unui grant anterior. Proiectul de față îmbină tradiția filologică ieșeană în domeniul cercetării și editării textelor românești vechi cu experiența tinerilor cercetători din domeniul lingvisticii generale și al lingvisticii computaționale. Finalitatea proiectului este complexă: consolidarea unui centru de cercetare filologică informatizat în care să fie formați cercetători competenți deopotrivă în domeniul filologiei și în domeniul creării și utilizării instrumentelor informatice de ultimă oră; în același timp, prin inițierea corpusului de limbă română literară veche adnotat la nivel de cuvânt, vor fi puse bazele constituirii unei resurse lingvistice extrem de importante pentru cercetarea filologică, pentru cercetarea umanistă fundamentală românească în genere.

Echipa de lucru: director de proiect dr. Gabriela Haja; cercetători: Tamara Adoamnei, dr. Veronica Olariu, drd. Mădălina Andronic, asist. univ. dr. Adrian Muraru (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”); revizori: conf. univ. dr. Mihai Moraru (Universitatea din București), prof. univ. dr. Eugen Munteanu (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”); programator Bogdan-Mihai Aldea (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”).

STUDII, ARTICOLE, RECENZII

♦ Șerban Axinte: *Cristina Chevereșan, „Apocalipse vesele și triste”*, în „Timpul”, VII, 2006, nr. 11, p. 4; *Patrick Süskind, „Despre iubire și moarte”*, *ibidem*, p. 5; *Linda Maria Baros, „Casa din lame de ras”*, *ibidem*, nr. 12, p. 8; *Dinspre dualismul identitar, către o poetică a contradicției*, *ibidem*, p. 8; *DBLR, între realizări și promisiuni neonorate*, în „Observator cultural”, 2006, nr. 350.

♦ Adina Ciubotariu: *De la Pegas la calul feciorului*, în „Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei”, V, 2005, p. 203–210; *Ipostaze ale drumului inițiativ în folclorul literar românesc*, *ibidem*, VI, 2006, p. 191–208; recenziile: Paul Henri Stahl, Marin Constantin, *Meșterii țărani români*, *ibidem*, V, 2005, p. 345–347; Rodica Zane, *Codul poetic al colindelor. Principii de codificare*, *ibidem*, p. 348–350; Anton Balotă, *Izvoarele baladei populare românești*, *ibidem*, VI, 2006, p. 369–371; Val Cordon, *Timpul în răspăr. Încercare asupra anamnezei în basm*, *ibidem*, p. 372–375.

- ♦ Mircea Ciubotaru: *Prefață* la Lucian-Valeriu Lefter, Sergiu Ștefănescu, Silviu Văcaru, *Dumăștii Vasluiului*, Editura Panfilius, Iași, 2006, p. 9–11;
- ♦ Stănuța Crețu: „*Găsi-vor gest închis?*”. *Din nou despre hermetismul lui Ion Barbu*, în vol. *Lectură și creativitate. In honorem Constantini Ciopraga*, București, Editura Academiei Române, 2006, p. 243–254.
- ♦ Elena Dănilă: *Neologismul din perspectivă lexicografică*, în SCL, LVI, 2005, nr. 1–2, p. 71–78 (în colaborare cu Gabriela Haja); *Circumstanțialul de excepție – probleme, soluții*, în vol. *Limba română – Aspecte sincronice și diacronice. Actele celui de-al 5-lea Colocviu al Catedrei de limbă română* (8–9 decembrie 2005), coord. Gabriela Pană-Dindelegan, Editura Universității din București, 2006, p. 75–83.
- ♦ Eugenia Dima: *Influența lui Petrarca la începutul liricii românești*, în vol. *80 anni di italianistica presso l'Università „Al. I. Cuza”, Iași. Atti del Simposio internazionale di Iași* (12–13 maggio 2006), Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2006, p. 166–171; *Mihai Cantacuzino, traducătorul în limba română al Voiajorului francez al lui Joseph Delaporte*, în vol. *In honorem Gabriel Ștrempel*, Satu Mare, Editura Muzeului Sătmărean, 2006, p. 214–229.
- ♦ Mioara Dragomir: *Datarea Hronografului den începutul lumii... – manuscrisul 3517*, în vol. *In honorem Gabriel Ștrempel*, Satu Mare, Editura Muzeului Sătmărean, 2006, p. 673–682.
- ♦ Stelian Dumistrăcel: *Ștefan Cuciureanu: cultul Italiei*, în vol. *80 anni di italianistica presso l'Università „Al. I. Cuza”, Iași. Atti del Simposio internazionale di Iași* (12-13 maggio 2006), Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2006, p. 183–188; 13 articole de cultivare a limbii, publicate în ziarul „Lumina” (Iași), la rubrica **Lumea cuvântului**, între 4 octombrie și 27 decembrie 2006.
- ♦ Florin Faifer: *Ion Omescu – semnul prieteniei*, în „Convorbiri literare”, CXL, 2006, nr. 10, p. 46–47; *Un tânăr octogenar*, *ibidem*, nr. 11, p. 45; *Arșavir și divele de odinioară*, *ibidem*, nr. 12, p. 39–40; *Un ceremonial mito-poetic* (I), în „Revista română”, XII, 2006, nr. 4, p. 11–12; *Actorul ca exeget*, în „Vitraliu”, XV, 2006, nr. 7–8, p. 48; *Antim Ivireanul – un enigmatic arhipăstor* (republicare), în vol. *In honorem Gabriel Ștrempel*, Satu Mare, Editura Muzeului Sătmărean, 2006, p. 260–289; *Un ingenios pariu cu ineditul*, prefață la Aurelian Bălăiță, *Un univers ritual – figuri păpușărești în opera lui I.L. Caragiale*, Iași, Artes, 2006, p. 3–7; *Evitând*

căile bătătorite, prefață la Ruxandra Bucescu Bălăiță, *Actorul, magician al lumilor virtuale*, Iași, Artes, 2006, p. 3–7; **G. M. Zamfirescu. Icoana și simbolul**, în vol. *Lectură și creativitate. In onorem Constantini Ciopraga*, București, Editura Academiei Române, 2006, 309–318.

♦ Gabriela Haja: *Neologismul din perspectivă lexicografică*, în SCL, LVI, 2005, nr. 1–2, p. 71–78 (în colaborare cu Elena Dănilă); *Dicționarul limbii române în format electronic (DLR-I) – instrument și resursă pentru studiul diacronic și sincron al limbii române*, în vol. *Limba română – Aspecte sincronice și diacronice. Actele celui de-al 5-lea Colocviu al Catedrei de Limbă română* (8–9 decembrie 2005), coord. Gabriela Pană-Dindelegan, Editura Universității din București, 2006, p. 289–295.

♦ Ofelia Ichim: *Mircea Eliade și Mircea Vulcănescu. Întrebări despre „tânăra generație”*, în vol. *Lectură și creativitate. In onorem Constantini Ciopraga*, București, Editura Academiei Române, 2006, p. 305–308.

♦ Dan Mănuacă: *În căutarea textului pierdut*, în „Convorbiri literare”, CXL, 2006, nr. 10, p. 69–70; *Din nou despre regionalism: literatura aromânească*, *ibidem*, nr. 11, p. 64–66; *Eliade lusitanul (I)*, *ibidem*, nr. 12, p. 61–63.

♦ Carmen Gabriela Pamfil: editarea lucrării inedite a lui A. Philippide, *Știința noastră. Cum știm. Cum ar trebui să știm. Starea psihologică*, în „Analele Universității «Ștefan cel Mare»”. A. Lingvistică. Tom XII, nr. 1, Suceava, 2006, 80 p.

♦ Ioana Repciuc: *Criticul strateg și povestitorul metafizic*, în „Caietele Lucian Blaga”, vol. VII, Sibiu, Editura Universității „Lucian Blaga”, 2006, p. 210–215; recenzii: Petru Caraman, *Kochanowski – Dosoftei. Psaltirea în versuri. Influența lui Kochanowski asupra lui Dosoftei și considerații critico-axiologice*, Ediție de Ion H. Ciubotaru. Prefață de Al. Andriescu, Iași, Editura Trinitas, 2005, în „Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei”, V, 2005, p. 353–357; Rusalin Ișfănoni, *Pădurenii Hunedoarei. O viziune etnologică*, *ibidem*, VI, 2006, p. 353–357; Agnes Murgoci, Helen Beveridge Murgoci, *Pagini engleze despre folclorul românesc*, București, Editura Viitorul Românesc, 2005, *ibidem*, p. 380–384.

CĂRȚI

- ◆ *Dicționarul general al literaturii române*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2006, vol. V (**P-R**), 730 p. La această lucrare au colaborat și cercetătorii Departamentului de Istorie Literară, în calitate de redactori de articole monografice (Șerban Axinte, Lucia Berdan, Nicoleta Borcea, Constanța Buzatu, Lucia Cireș, Ion H. Ciubotaru, Stănuța Crețu, Gabriela Drăgoi, Sebastian Drăgulănescu, Victor Durnea, Florin Faifer, Ofelia Ichim, Dan Mănucă, Algeria Simota, Rodica Șuiu, Constantin Teodorovici, Remus Zăstroiu) și de membri în comisia de coordonare și revizie (Gabriela Drăgoi, Victor Durnea, Florin Faifer, Dan Mănucă, Remus Zăstroiu).
- ◆ *Lectură și creativitate. In honorem Constantini Ciopraga*, volum coordonat de Luminița Botoșineanu, Gabriela Haja, Remus Zăstroiu, Editura Academiei Române, București, 2006, 370 p.
- ◆ Șerban Axinte, volumul de versuri *Lumea ți-a ieșit așa cum ai vrut*, Editura Vinea, București, 2006.
- ◆ Ion-Horia Bîrleanu (în colaborare), *Poétique de la tradition. Études*, Clermont-Ferrand, Presses Universitaires Blaise Pascal, 2006.
- ◆ Mircea Ciubotaru: *Note și comentarii*, la Marco Bandini, *Codex*, ediție de Traian Diaconescu, Iași, Editura Presa Bună, 2006, p. 425–446.
- ◆ Victor Durnea, ediții: Ioan Missir, *Fata Moartă*, București, Editura Ararat, 2006, 248 p.; Sorana Gurian, *Zilele nu se întorc niciodată*, Iași, Princepsedit, 2006, 560 p.

COMUNICĂRI ȘTIINȚIFICE

ȘEDINȚELE DE MIERCURI ale Institutului

◆ Ședința din 20 decembrie 2006:

◆ **Cristina Florescu** prezintă, în comunicarea *Liniște și derivatele pe teren românesc în -iște*, o analiză a relevanței lexicale și etimologice a lexemului *liniște* în contextul cuvintelor românești derivate în *-iște*, arătând că situația acestor derivate a fost studiată la diverse nivele de generalitate exegetică. Taxinomizarea bazată pe un număr extins de cazuri se întâlnește în special în lucrarea lui G. Pascu, *Sufixe românești* (București, 1916), cea a lui Ștefan Pașca, *Contribuții*

toponomastice (în DR XI, p. 60–102), și în studiul Florenței Sădeanu *Sufixele colective din limba română cu specială privire asupra repartiției lor* (în *Studii și materiale privitoare la formarea cuvintelor în limba română*, III, București, 1962, p. 41–87). Ca punct de plecare al analizei, se propune o listă a „primitivelor”, 25 de cuvinte (cu sensurile corespunzătoare) de origine veche slavă, slavonă, bulgară și sârbă cu terminația *-iște*, care au susținut, în diverse momente semnificative ale istoriei limbii române, formarea și dezvoltarea derivatelor românești cu sufixul românesc *-iște*. Se prezintă o taxinomizare lingvistică și semantică a acestor termeni primitivi. În continuare, după confruntarea și analizarea tuturor surselor, sunt selectate 142 de cuvinte derivate, cea mai extinsă listă de cuvinte existentă până în prezent. Se prezintă succint aceste cuvinte, marcându-se elementele speciale și faptele semnificative din perspectiva cercetării întreprinse. Urmărindu-se contrastiv și diacronic structura lexicală a lexemelor *lin*, *-ă* și *liniște*, se demonstrează faptul că în limba română contemporană *liniște* (cu familia sa lexicală: *a liniști*, *liniștire*, *liniștit*, *liniștitor*, *liniștos*) a înlocuit în mare măsură pe *lin* (și familia sa: *linețe*, *linuț*, *linișor*, *linicel*, *linitate*, *linie*), derivatul depășind cu mult masa semantică a termenului bază. Conform statisticii efectuate pe eșantionul ocurențelor avute la dispoziție, *lin* își păstrează ponderea în limba modernă numai în limbajul poetic. Problemele ridicate de lexemul *liniște* sunt: a) sensul lui primitiv (nesatisfăcător și contradictoriu prezentat în literatura de specialitate) și b) dezvoltarea lui semantică deosebit de amplă (corelată cu cea a termenului bază) în comparație cu toate celelalte derivate în *-iște*. Sunt amănunțite câteva situații relevante. De exemplu, deși, precum *liniște*, mai sunt derivate de la adjective de asemenea lexemele *desiște*, *dosiște*, *goliște*, *moiște*, *noiște*, *rariște*, *secoviște*, *verziniște*, *verziște*, sau deși *prigoriște*, *soriște*, *zariște*, *priveliște* desemnează (ca sens dominant sau primar) aspecte ale naturii (desemnare caracteristică și substantivului *liniște*), ori deși numesc noțiuni abstracte și derivatele: a) *boliște* (indică un fenomen social), b) *capiște* („căpetenie”), *cuțuriște*, *firiște*, *huriște*, *izbeliște* (2) (indică o calitate, o trăsătură); c) *împărțiște*, *măsoriște*, *opreliște* (indică o acțiune), comparația amănunțită dovedește specificul semantic pregnant al lui *liniște* prin ponderea sa cantitativă și distribuția stilistică. Prin analize punctuale se

argumentează în ce mod *liniște* are o poziție singulară în grupul derivatelor în *-iște*. Demonstrația lingvistică (bazată pe contexte concludente) ajunge la concluzia că această situație se datorează caracteristicilor semantice ale adjectivului moștenit din latină, *lin*, *-ă* (< *lēnus*, *-a*, *-um*, considerat ca formă mai veche și / sau populară a lat. *lēnis*, *-e*). În cazul acestui termen bază este atestat sensul concret: „loc (adăpostit) din natură lipsit de furtună, de vânt”. Simultan (ca diacronie, însă cu extensie semică superioară) există sensul: „stare sufletească de pace, de tihnă, de armonie”. Între aceste două structuri se împletesc, în limbajul bisericesc, o mare varietate de metafore, alegorii de diverse grade de figurativitate. Se reflectă paralelismul imagistic extrem de bine reprezentat în limba română dintre stările atmosferice și stările sufletești. Această situație crea, în contextul metaforic al imagisticii biblice și al ritualului liturgic, posibilitatea (și necesitatea) alcătuirii unui substantiv a cărui expresivitate să corespundă acestui aspect izomorfic – stare atmosferică = stare sufletească, circumscris și moralei creștine. Existența lui *linie* (din seria *fericie*, *mălcomie*, *bucurie*) și *lineațe* (după modelul lui *blândeațe*) reprezintă o dovadă a căutărilor în acest sens. Se poate avansa ideea că *liniște*, derivat al lui *lin*, a fost derivat nu de la **un** sens, ci **simultan** de la **ambele** sensuri ale adjectivului moștenit: sensul desemnării stării atmosferice, corelat cu cel al stării sufletești. Cele două accepții originare ale substantivului derivat s-au aflat într-un raport izomorfic datorită căruia bogăția semantică a lexemului a crescut exponențial. Acest fapt reprezintă o explicație plauzibilă pentru extinderea semantică deosebită a lui *liniște*.

♦ Șerban Axinte: Paul Cornea, *Interpretare și raționalitate*, Iași, Polirom, 2006; Matei Călinescu, *Eugène Ionesco: teme indentitate și existențiale*, Iași, Junimea, 2006.

♦ Luminița Botoșineanu: *Conferința națională „Limba română azi”*, ediția a X-a, Iași–Chișinău, 3–7 noiembrie 2006.

♦ Veronica Olariu: *Workshop Internacional „III Jornas Científicas del Proyecto Amper”*, Universitatea La Laguna, Tenerife, Spania, 24–25 octombrie 2006.

● **Alte comunicări:**

♦ Luminița Botoșineanu (în colaborare): *Modele intonaționale regionale la interogativa negativă în graiul din nord-estul Transilvaniei*, la

Conferința Națională de Filologie „Limba română azi”, ediția a X-a, Iași–Chișinău, 3–7 noiembrie 2006; (în colaborare) *Instrumente pentru consultarea atlasului lingvistic electronic și editarea textelor dialectale*, la Atelierul de lucru „Resurse lingvistice românești și instrumente pentru prelucrarea limbii române”, Iași, 3 noiembrie 2006.

♦ Daniela Butnaru: *Specificul anchetei toponimice în perspectiva redactării dicționarelor toponimice de tip structural*, la Conferința Națională de Filologie „Limba română azi”, ediția a X-a, Iași–Chișinău, 3–7 noiembrie 2006.

♦ Mircea Ciubotaru: *Lexic și onomastică în centrul Moldovei (I)*, la Sesiunea de comunicări „Rezultate și perspective actuale ale lingvisticii românești și străine”, Catedra de limbă română și lingvistică generală a Facultății de litere, Iași, 27–28 octombrie 2006.

♦ Elena Dănilă: *Afirmația în limba română – probleme, soluții*, la Conferința Națională de Filologie „Limba română azi”, ediția a X-a, Iași–Chișinău, 3–7 noiembrie 2006; *Vocativul de «adresare inversă»*, la Colocviul „Limba română – stadiul actual al cercetării” al Catedrei de limbă română, Universitatea București, 29–30 noiembrie 2006.

♦ Mioara Dragomir: *Derivate „pierdute” și derivate menținute în limba română, pe baza Hronografului den începutul lumii... (ms. 3517)*, la Conferința Națională de Filologie „Limba română azi”, ediția a X-a, Iași–Chișinău, 3–7 noiembrie 2006; *Calcurile de structură în Hronograful den începutul lumii... (ms. 3517) ca argument în identificarea traducătorului*, la Colocviul „Limba română – stadiul actual al cercetării” al Catedrei de limbă română, Universitatea București, 29–30 noiembrie 2006.

♦ Stelian Dumistrăcel: *Precursoare și paralele „populare” ale stilurilor și limbajelor românei literare. Statutul limbajului epistolar*, la Conferința Națională de Filologie „Limba română azi”, ediția a X-a, Iași – Chișinău, 3–7 noiembrie 2006; *Limbajul epistolar*, la Institutul de Istorie „A.D. Xenopol” din Iași, 9 noiembrie 2006; *Frământările de limbă din perspectiva „techné rhetorike”*, la Colocviul „Limba română – stadiul actual al cercetării” al Catedrei de limbă română, Universitatea București, 29–30 noiembrie 2006.

♦ Cristina Florescu: *Perspective semantice. Din nou: cum și sub ce formă avansăm lexicologic spre DLR-I*, comunicare prezentată în Power Point și

publicată pe adresa <http://consilr.info.uaic.ro/ro/atelier> 2006 în cadrul Atelierului de lucru CONSILR „Resurse lingvistice și instrumente pentru prelucrarea limbii române”, Iași, 3–4 noiembrie 2006.

♦ Gabriela Haja: *Resurse lingvistice românești în format electronic. Biblia 1688*, la Atelierul de lucru CONSILR „Resurse lingvistice și instrumente pentru prelucrarea limbii române”, Iași, 3–4 noiembrie 2006 (în colaborare); *Resurse electronice pentru cercetarea lexicografică românească*, la Conferința Națională de Filologie „Limba română azi”, ediția a X-a, Iași – Chișinău, 3–7 noiembrie 2006; *Resurse lingvistice în format electronic: Monumenta linguae Dacoromanorum. Biblia 1688. Regum I, Regum II – ediție critică și corpus adnotat*, la Atelierul de lucru „Proiecte privind informatizarea cercetării lingvistice românești”, organizat de Departamentul de lexicologie–lexicografie al Institutului, Iași, 17 noiembrie 2006; *Prezent și perspective în cadrul programului Monumenta linguae Dacoromanorum*, la întâlnirile de lucru de la Seminarul de Romanistică al Universității „Albert Ludwigs” din Freiburg, din 7 și 16 decembrie 2006.

♦ Dan Mănuacă: *Actualizarea imaginii celuilalt: modelul integraționist junimist*, la Simpozionul Internațional „Romänien und Europa. Transversale – für ein neuen Diskurs des Anschlusses”, Universitatea „Humboldt” din Berlin, 13 octombrie 2006.

♦ Florin Teodor Olariu, Veronica Olariu, Adrian Turculeț: *Aspectos de la entonación de la región del nordeste de la República de Moldavia*, Workshop Internacional III „Jornadas Científicas Del Proyecto Amper”, Universitatea La Laguna, Tenerife, Spania, 24–26 octombrie 2006;

♦ Ioana Repciuc: *Ritual și „tâlc” în poezia lui Lucian Blaga*, la Colocviul Național „Lucian Blaga”, ediția a VIII-a, organizat de Facultatea de Litere și Arte, Sibiu, 26–29 octombrie 2006.

SEMNALE CRITICE

„Lucrarea *Limbajul publicistic românesc din perspectiva stilurilor funcționale* (Institutul European, 2006) a reputatului cercetător și profesor de la Universitatea din Iași, Stelian Dumistăcel, nu vine pe un loc gol și autorul se așează, încă de la început, pe aliniamentele deja puse de nume importante din lingvistică, din stilistică, din studiul comunicării publice sau

din studiul jurnalismului, ca formă specială de comunicare publică. Coșerian declarat, Stelian Dumistrăcel raportează la construcțiile Magistrului de la Tübingen propriile sale viziuni asupra stilului funcțional pe care îl putem numi fără ezitare *limbaj publicistic*. Deja cunoscut pentru lucrări pe această temă, autorul va folosi – fără exces – autocitarea, evitându-le celor care l-au frecventat reluarea unor lecturi deja cunoscute și propunând celor aflați la primele contacte cu tema și alte lecturi, alte unghiuri, chiar, asupra elementelor care ne îndreptățesc să socotim limbajul publicistic ca unitar, deși complex.

Devine reconfortant să știi că, prin practică academică, tinerii în formare află că se poate trata despre profesiunea pe care se pregătesc și altfel decât la nivel de simple opinii. Recursul la instrumentul solid al lingvisticii, raportarea la teorii de mult acceptate de comunitatea cercetătorilor în domeniul discursului public, întemeierea pe regulă sunt formele sub care se adresează Stelian Dumistrăcel cititorului său.

Bucuria contactului cu această carte poate fi dublă: o dată, la o primă lectură, fără pauză, pe care o faci furat de plăcerea pe care ți-o dă stilul cărții și frumusețea construcției, în întregul său; într-un al doilea timp, când refaci lectura, cu ochi critic și te simți pe deplin satisfăcut de logica prezentării, de frumusețea susținerilor și de vasta arie de cunoștințe pe care se întemeiază demersul.

Este o carte scrisă cu măiestrie. Doar un maestru putea s-o scrie!

Conf. dr Dan S. Stoica

(Pasaje din recenzia publicată, sub titlul *Un îndreptar de limbaj publicistic*, în „Ziarul de Iași”, 16 noiembrie 2006, p. 7 A)

*

Departamentul de dialectologie a pus la dispoziția colegilor din alte centre academice din țară *Prospectul*, pe suport electronic, pentru vol. III din *NALR. Moldova și Bucovina*. Recent, am primit, de la Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, din București, scrisoarea pe care o publicăm în continuare.

10 ianuarie 2007

Stimate domnule Stelian Dumistrăcel,

Mulțumim pentru varianta electronică a Volumului III din ALRR. *Moldova și Bucovina* pe care ne-ați încredințat-o încă de toamna trecută. Întârzierea mulțumirilor (pe care vi le adresăm cu toată sinceritatea) se datorează în mare parte faptului că materialele în discuție, rămânând multă vreme parțial neutilizabile (ca urmare a faptului că pe calculatoarele pe care a fost probat CD-ul dăruit de dumneavoastră, hărțile nu puteau fi văzute, singurul element recuperabil fiind listele de forme), au trecut, pentru a

spune astfel, pe un plan secundar, așa încât problema și-a pierdut prioritatea cuvenită și, o dată cu ea, a fost pierdută din vedere și atitudinea pe care se cuvenea să o avem față de gestul dumneavoastră. Ne cerem scuze cu aceeași sinceritate cu care vă mulțumim, încă o dată, pentru aceste mult așteptate materiale.

În cele din urmă am putut vedea și hărțile, recurgând la un calculator cu un program compatibil cu cel de pe CD. Hărțile sunt deosebite mai ales prin gradul de vizualizare cromatică a opozițiilor între arii. Considerăm că aceasta este o soluție cartografică ideală, pe care intenționăm să o aplicăm, la rândul nostru, în elaborarea următoarelor volume din *ALRR. Sinteză*.

Cu toată considerația,

Colectivul de elaborare a *ALRR. Sinteză*

Nicolae Saramandu, Dana-Mihaela Zamfir, Verginica Barbu-Mititelu,
Carmen Radu, Mihaela-Mariana Morcov, Daniela Răuțu, Manuela Nevaci

ASOCIAȚIA CULTURALĂ „A. PHILIPPIDE”

A apărut revista Asociației, „Philologica Jassyensia”, II, 2006, nr. 2, cuprinzând studii, articole și recenzii, în secțiunile: **PHILOLOGIA PERENNIS**: Rodica Albu, *Note la Abolirea omului de C.S. Lewis (1943), la început de mileniu*; Elena Dănilă, *Probleme de sinonimie morfologică în limba română*; Raluca Levonian, *Non-Verbal Communication and the Dramatic Text: an Analysis of the Didascalía in the Play A Lost Letter by I.L. Caragiale*; Massimo Maurizio, *Il Cronotopo nell’ opera di E. Kropivnickij, Jan Satunovskij e B. Sluckij tra “ufficialità” e “sottosuolo”*; Roberto Merlo, *Dal mediterraneo alla Tracia: spirito europeo e tradizione autoctona nella saggistica di Dan Botta*; Irina Petraș, *Despre feminitatea limbii române*; Lăcrămioara Petrescu, *Interferențe generice*; Mihaela Secrieru, *Ein notwendiger syntaktischer Begriff – die Null-(Ø)-Opposition*; Jaroslav Štichauer, *La préposition « dans », la locativité et la diachronie*; **INTERCULTURALIA**: Mihaela Albu, *Prezențe spirituale românești în spațiul american. Recuperări necesare*; Carmen Andraș, *The Poetics and Politics of Travel: an Overview*; Mihaela Cernăuți-Gorodețchi, *J.R.R. Tolkien: puterea Fanteziei*; Hans Dama, *Gelebte und erlebte Vielsprachigkeit und ihre Auswirkungen*; Mihaela Irimia, *It’s a Long way to Cathay, Where the Emperor Is the “Sun of the Sky”*; Ileana Alexandra Orlich, *Surrealism and The Feminine Element: André Breton’s Nadja and Gellu Naum’s Zenobia*; Marta Petreu, *La*

malchance d'être né; Heinrich Stiehler, "*Kleine*" *Literaturen und Literaturenpluralismus: Zur Problematik der Terminologie am Beispiel Rumäniens*; Heinrich Stiehler, "*Kleine*" *Literaturen und Literaturenpluralismus: Zur Problematik der Terminologie am Beispiel Rumäniens*; Alain Vuillemin, *La destruction de la ville de Bucarest en Roumanie à travers Un Sosie en cavale (1986) de Oana Orlea, Mort d'un poète (1989) de Michel del Castillo et Peste à Bucarest (1989) de Tudor Eliad*; DOSAR „ROMÂNISTICA – STARE DE FAPT” (II): Sergiy Luchkanyn, *Filologia română la Kiev: trecut și prezent*; Fernando Sánchez Miret, *Rumanística en la Universidad de Salamanca*; Juan José Ortega Román, *Enseñar y aprender rumano en la Facultad de Filología de la Universidad Complutense de Madrid*; Jana páleníková, *Locul românisticii la Universitatea „Komenský” din Bratislava*;

PRELEGERILE ASOCIAȚIEI CULTURALE „A. PHILIPPIDE”: Ofelia Ichim, Marius-Radu Clim, *Evidența informatizată a vieții literare românești dintre 1900-2006. Autori*; Adrian Poruciuc, *Lingvistica istorică ieșeană: între realizări și promisiuni de onorat*; RECENZII: Andrei Codrescu, *Miracol și catastrofă. Dialoguri cu Robert Lazu*, Arad, Editura Hartmann, 2005, 254 p. (Cătălin Constantinescu); Nicolae Costenco, *Din bezna temniței...(scrisori din Gulag)*, Chișinău, Editura Arc, 2004, 88 p. (Diana Vrabie); Laurenția Dascălu-Jinga, *Grammatica romena per italiani*, Alessandria, Edizioni dell'Orso, 2004, 280 p. (Rafaella Padalino); Mircea Ghițulescu, *Cartea cu artiști. Teatrul românesc contemporan*, București, Uniunea Scriitorilor din România, Editura Redacției Publicațiilor pentru Străinătate, 2004, 600 p. (Marin Marian-Bălașa); Zrinka Jelaska i sur., *Hrvatski kao drugi i strani jezik / Croata ca a doua limbă și ca limbă străină*, Zagreb, Hrvatska sveučilišna naklada, 2005, 391 p. (Ivana Olujić, Clara Căpățină); Ioana Pârvulescu, *În intimitatea secolului 19*, București, Humanitas, 2005, 352 p. (Ana-Maria Ștefan); Tanja Petrović, "*Ne tu, ne tam*" – *Srbi v Beli Krajni in njihova jezikovna ideologija v procesu zamenjave jezika / 'Neither Here Nor There': the Serbs of Bela Krajina and Their Language Ideology in the Process of Language Shift*), Ljubljana, Založba ZRC, 2006, 224 p. (Annemarie Sorescu Marinković); Liudvig Selimski, *Фамилни имена от Северозападна България. Влашки елемент / Numele de familie din Bulgaria de nord-vest*.

Elementul românesc, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice, 2006, 183 p. (Paraschiva Boboc); Rodica-Cristina Țurcanu, *Sprachkontakterscheinungen: Rumänisch-Deutsch-Ungarisch in Baia Mare und Umgebung*, 2 Bde., Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2005 (Hans Gehl); *The Reception of W.B. Yeats in Europe*, Edited by Klaus Peter Jochum, London, Continuum, 2006, 360 p. (Ofelia Ichim); *“Kodovi slovenskih kultura” – Smrt*, Belgrade, Klio, 9, 2004 [2006], ed. Dejan Ajdačić, 315 p. (Biljana Sikimić).

VARIA

- ◆ Cercetătorilor de la Departamentul de istorie literară li s-a acordat premiul „B.P. Hasdeu” al Academiei Române, pe anul 2004, pentru contribuția adusă la *Dicționarul general al literaturii române*, vol. I, II.
- ◆ Cercetătorilor Luminița Botoșineanu și Florin-Teodor Olariu, de la Departamentul de dialectologie, li s-a acordat premiul „Octav Mayer” al Academiei Române, Filiala Iași, pe anul 2006, în calitate de coautori ai lucrării *Aplicații software pentru realizarea Noului Atlas Lingvistic Român, pe regiuni și editarea textelor dialectale*.
- ◆ Premiul „Cartea anului 2006”, la Salonul internațional de carte, Iași, octombrie 2006, a fost acordat pentru *Noul dicționar universal al limbii române*, ediția a II-a [revăzută și adăugită], de Ioan Oprea, Carmen-Gabriela Pamfil, Rodica Radu, Victoria Zăstroiu, București-Chișinău, Litera Internațional, 2006, 1676 p.
- ◆ Prof. univ. dr. Stelian Dumistrăcel a fost membru, în calitate de conducător științific, în comisia de susținere, la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, a tezei de doctorat susținute de Ștefana-Oana Ciorțea-Neamțiu, *Funcțiile discursului în stilul publicistic* (8 decembrie 2006).
- ◆ Prof. univ. dr. Stelian Dumistrăcel a fost nominalizat pentru titlul „Ieșeanul anului” la categoria „cercetător”, de către hebdomadarul „Ieșeanul” (cf. nr. 249/19-26 decembrie 2006, p. 5).
- ◆ Prof. univ. dr. Stelian Dumistrăcel: Interviuul titrat „În afara granițelor României, limba română a fost debusolată de diferite norme”, consemnat de Gina Popa, în „Evenimentul” (Iași), 28 noiembrie 2006.
- ◆ Cercet. șt. gr. I dr. Cristina Florescu a fost membru în comisia de susținere a patru teze de doctorat.
- ◆ Luni, 23 octombrie 2006, a avut loc, la Iași, concursul pentru ocuparea postului de director al Institutului de Filologie Română „A. Philippide”. Comisia a fost alcătuită din : acad. Eugen Simion (președinte), acad. Marius Sala, acad. Viorel Barbu, acad. Const. Ciopraga, cercet. șt. gr. I dr. Cristina Florescu și cercet. șt. gr. I dr. Remus

Zăstroiu (membri). Comisia I-a declarat reușit la concurs pe prof. univ. dr. Dan Mănuță.

♦ Luni, 23 octombrie 2006, acad. Eugen Simion, președintele secției de Filologie și Literatură, și acad. Marius Sala, vicepreședinte al Academiei Române, au avut o întâlnire de lucru cu cercetătorii Institutului.

♦ Prof. univ. dr. Dan Mănuță a prezentat volumul *Interpretare și raționalitate*, Iași, Editura Polirom, 2006, de Paul Cornea, la lansarea organizată de Biblioteca Universitară „M. Eminescu” din Iași (22 noiembrie 2006).

♦ Prof. univ. dr. Dan Mănuță a fost membru al juriului pentru decernarea premiilor Filialei Iași a Uniunii Scriitorilor din România (9 decembrie 2006).

♦ Cercet. șt. drd. Daniela-Ștefania Butnaru a efectuat două deplasări de documentare: în perioada 2–6 octombrie 2006, la Arhivele Naționale București, și, în perioada 19 noiembrie–2 decembrie 2006, la Institutul de Romanistică al Universității din Viena (Austria), în calitate de cercetător în cadrul proiectului *Etnonimia românească. Dicționar istoric al numelor de țări și popoare în limba română* (director prof. univ. dr. Eugen Munteanu, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași).

♦ Cercet. șt. gr. I dr. Gabriela Haja a efectuat, în perioada 4–17 decembrie, o deplasare la Albert Ludwigs Universität din Freiburg (Germania), în cadrul proiectului *Monumenta linguae Dacoromanorum. Biblia 1688*.

♦ Pe data de 1 noiembrie 2006, cercet. șt. Florin-Teodor Olariu a fost promovat cercet. șt. gr. III.

♦ Pe data de 1 decembrie 2006, asist. cercet. Veronica Olariu a fost promovată cercet. șt.

♦ Pe data de 11 decembrie 2006, drd. Dinu Moscal a susținut concursul pentru ocuparea unui post de asistent de cercetare stagiar la Departamentul de toponimie.

♦ La 31 decembrie 2006, au fost pensionați cercet. șt. gr. III Constantin Teodorovici și cercet. șt. gr. I Stănuța Crețu.

♦ Prof. univ. dr. Michael Metzeltin a donat bibliotecii Institutului cartea *Rumänien* (Thede Kahl, Michael Metzeltin, Mihai-Răzvan Ungureanu – Hg.), Lit. Verlag GmbH&Co.KG Wien, Lit. Verlag Berlin, 2006, 978 p.

Redacția: Mircea Ciubotaru, Gabriela Haja, Ofelia Ichim
**INSTITUTUL DE FILOLOGIE ROMÂNĂ „A. PHILIPPIDE” • STRADA
CODRESCU, NR. 2 • IAȘI • 700479 • TELEFON: 004.0232/267597
E-MAIL: philippide_secretariat@yahoo.com
WEB: <http://www.iit.tuiasi.ro/philippide>
ISSN 1582-5019**